

► Pri procesu proti škofu Rožmanu ni šlo zanj, obsodba njega je bila obsodba celotne Katoliške cerkve, sodba proti dr. Mihi Kreku pa sodba proti celotni nekomunistični politiki. Komu to ustreza danes? Tem ljudem navadno rečemo kontinuiteta, ostanki in nasledniki totalitarnega sistema. Neodvisno sodišče, ki bi vnovič raziskalo ta primer in potrdilo obsodbo, bi jim koristilo, ker bi bilo konec govorjenja o revoluciji in krivični obsodbi.

Škof Rožman na mrtvaškem odru v cerkvi sv. Lovrenca v Clevelandu leta 1959

Poteza Cerarjeve Vendar nasledniki boljševiskega totalitarnega sistema niso bili naivni in so dobro vedeli, da pravno sodišče takšne sodbe nikakor ne bi moglo potrditi. Toliko so že bili realisti, da so se zavedali, da bi vsako sodišče, ki bi se spustilo v pravno oceno Rožmanove obsodbe, to moralo razveljaviti. Tega se je marca 1999 zavedala tudi nova generalna državna tožilka, nekdanja komunistka Zdenka Cerar, ki je prav zato hitro umaknila zahtevo za varstvo zakonitosti. To zahtevo sem vložil konec leta 1998, ko sem videl, da se obnova postopka nikamor ne premakne in jo bodo

še dolgo zavlačevali. Zdenka Cerar je vedela, da je Rožmanova sodba pravno tako nemogoča, da jo bo vrhovno sodišče lahko mimogrede razveljavilo. Tega se je ustrašila in že eno uro po prisegi, ko za kaj takega sploh še ni bila pristojna, je javno izjavila, da bo zahtevo za varstvo zakonitosti umaknila.

Obnovo je pustila, saj je vedela, da teče že dolgo in lahko teče še leta brez uspeha, kar se je tudi res zgodilo. Ko pa mine toliko časa – od Rožmanovega procesa je zdaj minilo že 60 let – je razveljavitev sodbe vedno manj pomembna.

Predstavniki kontinuitete seveda vedo, da bo Rožmanova obsodba padla, prizadevajo pa si, da bi padla čim pozneje, ko to ne bo več prizadelo nobenega njenih avtorjev.

»Narodni interes« Zdenka Cerar je umik zahteve za varstvo zakonitosti utemeljevala z »narodnim interesom«. Cerarjeva ni človek, ki bi sprejemal pravne argumente, ona je tudi vernik NOB. Najbolje je to pokazala prav s tem, ko je ob napovedi, da bo umaknila zahtevo za varstvo zakonitosti, izjavila, da takšna presoja zakonitosti »ni v narodnem interesu«, pri čemer je z narodnim interesom mislila na interese NOB. Zoper zahtevo pa ni navedla nobenega zakonskega razloga – ne takrat ne kdaj pozneje. Odločiti, kaj je narodni interes, pa seveda ni v pristojnosti generalne državne tožilke. Narodne interese določajo zakoni. Edina naloga tožilstva je, da dela po zakonih in po nobeni drugi presoji o tem, kaj je ali ni v kakšnem interesu. Cerarjeva pa je v hipu presodila – ne vemo na kakšni podlagi – da varstvo zakonitosti in presoja demokratičnega in neodvisnega Vrhovnega sodišča Republike Slovenije o sodbi totalitarnega sodišča »ni v narodnem interesu«. Njena odločitev je bila torej ideološka in politična. To ni bil edini primer, ko je svojo nezakonito odločitev pokrila s takim ali drugačnim »interesom«. Najbrž je te »interese«, ki so nad zakoni, ugotovila skupaj z Milanom Kučanom, ki Slovincem od nekdanj rad določa nacionalne, t. j. partijske interese.

Zadržanost Cerkve Ob takšnem dejanju državne tožilke bi se morala demokratična javnost, intelektualci, zlasti pa Cerkev, ki je z

Rožmanovo sodbo in politično odločitvijo Cerarjeve neposredno prizadeta, zgroziti, v kakšni državi živimo, da se kaj takega lahko zgodi. Nihče se ni oglasil. Tudi drugače je Cerkev ob Rožmanovem procesu preveč zadržana. Izjema je bil nadškof Šuštar, ki je večkrat javno rekel, da je treba proces obnoviti in Rožmana rehabilitirati. Na tej podlagi smo tudi formalno oblikovali pobudo tožilstva za obnovo postopka.

Razen tega se Cerkev doslej ni oglasila z uradnim javnim protestom. Niti komisija Pravičnost in mir ne, čeprav je zadeva Rožman ena največjih krivic slovenskega pravosodja. To ni sodba kakšnega kočevskega »sodišča«, ki je sodilo, kot sodi mafija. Povojno totalitarno sodišče resda ni bilo legitimno, toda bilo je legalno. In njegova sodba je pravno še vedno veljavna.

Nepravna država Tudi zoper tretji sklep o zavrnitvi zahteve za obnovo postopka je bila vložena pritožba. Vložila jo je tudi tožilka Cerarjeva, vendar je bila njena pritožba vsebinsko popolnoma prazna, saj je s sodnim stališčem v celoti soglašala, pritožbo pa je očitno vložila samo zaradi videza. Po dveh letih je Višje sodišče v Ljubljani decembra 2005 pritožbi zavrnilo in v celoti potrdilo zavrnilni sklep okrožnega sodišča, ne da bi kakor koli odpravilo ali pojasnilo grobo protislovje in nezakonitost tega sklepa. Zavrnitev zahteve za obnovo postopka je tako po nenavadnih desetih letih, čeprav bi zadoščalo nekaj mesecev, postala pravnomočna.

Naslednikom totalitarnega sistema v slovenskem pravosodju je tako uspelo še za nekaj časa preprečiti rehabilitacijo škofa dr. Gregorija Rožmana in nepristransko razjasnitev preteklosti. Dosegli so, da je Slovenija šla v Evropo obtežena še z enim zločinom preteklosti. Preprečili so, da bi Slovenija normalno delovala kot pravna država, preprečili so temeljno ustavno pravico do rehabilitacije. S protiuustavnim aktom so osramotili slovensko pravosodje doma in v tujini. Škof Rožman bo tudi po 60 letih še počakal na razveljavitev krivične sodbe, mi bomo še počakali na neideološko sodstvo, narodu in državi pa odlašanje ne bo v korist. ■

Radio Ognjišče, Trg Brdo 11, Koper

Štajerci,

P O Z O R !

Radio Ognjišče boste od 29. avgusta lahko ujeli na spremenjeni frekvenci

104,5!

Prijetno poslušanje!

RADIO OGNJIŠČE